

RUGOSORON

Elég szerencsétlenül választottam helyet, pontosan a hátsó kerekek fölé ültem: Erre már csak a negyedik vagy ötödik megállónál jöttem rá, nem is tudom. Addig az ülésbe fogóztam, csodálkoztam azon, hogy mások milyen kényelmesen dőlnek hátra, némelyik utas még olvasott is. Nem volt telt ház a buszon, gondoltam, majd később máshová ülök. Majd. Határidőket szabtam magamnak; ha az a fehér inges fiú leszáll — s mikor zakóját felkapta, és valóban lelépett, nem elszalasztottam az alkalmat? Egy szemüveges néni megalózkodott. Maradt ugyan üres hely elég, de valahogyan elment már a kedvem az egésztől. Mindjárt arra gondoltam, anya biztosan kitűnően elhelyezkedett volna régen, apa viszont épp így ülne, a fenekén szorongva és kicsire összehúzva magát, mint én. Ettől keserű lett a szám. Elhatároztam, hogy a legközelebbi állomáson valóban intézkedem — a nagy bőrönd maradhat. Így azután megnyugodtam, örültem, hogy nem kell majd cipekednem, csak pár lépés előre a kis kézitáskával — semmiség.

Elengedtem magam egészen lazára, csoda könnyűnek éreztem a testem, most már élveztem az utazást a hátsó kerekek fölött. Remekül hintáztatott a kocsi aljába ágyazott rugosor, az út minden apró egyenetlenségénél meghimbált, sokkal inkább, mint a többieket. A kerek fésű kipottyant a hajamból, hagyta, hadd csiklandozzák a leomló szálak nyakamat. Tudtam, hogy rémes lehet a frizurám, feltűzve s egy parányi tupírral még csak hagyján, de így... Anya megijedne, ha látná, vagy inkább rám ijesztene azzal a mosolytalan szemével, s a régi szigorúságával mondaná: „Legalább rendbe szednéd azt az egy-ige hajadat!” Jaj, hogy utáltam, ha ezt mondta. Állandóan rájárt pedig a szája, s én ezért a macskafarknyi, keserves kis copfomba mindig beleakasztottam az ujjam, s annál inkább szétziláltam az egészet annak idején. Folyvást elhatároztam, úgyis megmondom neki, hogy igenis szép fényes, ha mindjárt egy-ige is, és nem is egy-ige, mert Rózié még vékonyabb, és én nem is tehetek az egésztől és ne bántson vele — azután sohasem mondtam meg.

Talán, ha most... A himbálózás egészen elringatott, az állomások egymásután szalasztottak tovább, s már tudtam: maradok itt a helyemen, hazáig.

Lassan esteledett, zöld-szürkébe mosódtak a még belátható földek. Erőltettem a szemem, ismerős dűlőket vizslattam hasztalan.

A falu első fényei idegen kockaházakat világítottak meg, készen vagy félig készen szegték be az utat ezek a szokatlanul nagyablakos, itt szokatlan formájú épületek, még az éppen csak elkezdettek is: mint egy-egy kiterítkezett gondolat jeleztek a jövődőt, s valahogyan nagyon is meztelenül vallottak elkövetkezendő életükről az alig félméternyire nőtt alapozások. Nem is tudtam, örömet érzek-e, vágyakozást-e. Vagy viszolygást kiszakadtságomért? — Túlságosan fáradt voltam már. Csak néztem ki mereven az ablakon, még arcom is hozzászorítottam, amikor a felsőnél megálltunk. Nem akartam, hogy felismerjenek. Mit is tudnék mondani? Mit beszélhetnék velük?

— Már csak két perc — biztattam magam.

Apát rögtön megláttam, leghátul állt a várakozók mögött, sovány kis arcát felefele, a fénynek tartotta. Bizonytalanul hunyorgott.

Beharaptam a szám: miért hátul?

Aztán észrevettem, hogy utolsóinak szállok le. Most már jó meleg támadt bennem, a vállába kapaszkodtam.

— Erzsím. Hát megjöttél, Erzsím — mondogatta, s már nyúlt a bőröndért.

Nem hagytam. Kétoldalt gazdátlanul csüngő, nagyon üres kezekkel csetlett-botlott mellettem. Akkorákat lélegeztem, mint egy szivattyú: itt már minden puha volt meg ismerős, meg jó: ez már az otthon volt.

A nagy kaput nyitva hagyták, villany égett a tornácon. Anya az udvar közepén állt, magasan és keményen, éppen, mint máskor, mint mindig, amikor csak úgy munka közben egy percre megáll s mozdulatlanul vár valamire. Valámire, ami talán fontos, talán éppen a legfontosabb, hanem azért egy lépést sem tenne feléje, ő nem. Ő csak áll, csak vár — megtorpantam.

Apa keze reszketett, amint a karomhoz ért. Gyorsan ocsúdta, anyához siettem, megcsókoltam.

— Jó estét, lányom. Hát megjöttél — mondta.

Míntha megbénultunk volna ott, az udvar közepén. Aztán ő hirtelen sarkon fordult, indult befele.

— Na gyere hát — szólt vissza —, a tiszta szoba lesz a tied. Kicsomagolhatsz mindjárt.

Apa nem tágitott mellőlem, az ajtófélfának dölve álldogált. Pedig szívesebben maradtam volna most egyedül a kinosan tisztára fényezett szobában, ha csak néhány percre is. Ágyak, szekrények, tükör, kerek asztalka, két szék, függöny, szőnyeg és villanyvilágítás. Portalan és érintetlen, ropogósan rendes, majdnem ridegen az. Csak a levegő áporodott.

Amint megnyitottam az ablakot, anya keresztülkiabálta az edénycsörömpölést.

— Bemennek a szúnyogok!

Hát bejöttek, mert szúnyogok szúrtak a hangjában, s én ráeszméltem: tudtam előre, s már gyanakodni kezdtem magamra: nem szándékos volt ez az egész? Ez a levegőszimatolás?

Apára néztem. Vékony nyakát oldalt tartotta, göcsörtös ujjával frissen borotvált állán keresett valami felfedezni- és elrendeznivalót.

Az ablakot csak kinyitottam, elébe igazgattam a függönyt. Anya körül megszűnt a zénebona, nyilván feszülten fülelt, hogy aztán már indulattal csinnadrattázzon tovább.

— Nincs mi bűdös legyen abban a szobában — mondta még, de én csak tettem, mintha nem hallanám, s a szekrény két üres polcára rakosgattam a ruháim.

Anya nem nyughatott, apát vízért küldte. Hogy kiengeszteljem, valamikori barátnóm felől kérdeztem:

— Ilus...?

Olyan ellenséges-kurtán mondta, hogy tudtam, nem bocsátja meg az ablaknyitást:

— Ilus jól járt. Őzre fejezik be a házukat. Láthattad, a nagy utcán építik, arra jöttél. Traktoros az ura, jól keres, már két gyerekük van.

Nagyot nyeltem.

— Örülök neki. Ugye Kocsis Imre vette el?

— Az hát. Téged is elvett volna, ha nem esz a fene a városért. Huszonöt éves vagy..., a végén beérheted egy özvegygel. Nem is szeretem, ha kérdez utánad — s elfordult.

Belékapaszzkodtam az ágy végébe.

— Anya biztatott a városba, nem?

De ő csak ment a tornácra teríteni, egyenes derékkal, keményen.

Egy özvegyel..., beérhetem egy özvegygel..., s milyen sűrű csúfsággal mondta. Ennek akartam én Lajosról beszélni? Lajosról, aki még csak nem is özvegy, hanem elvált, s aki várja a táviratom, jöhet-e? Dehogyan jöjjön, ide nem jöhet — ide nem.

Hallottam, mint vonszolja fel apám rozoga testét a lépcsőkön, hát nem szóltam többet. Nagyjából megmosdottam, a hajam is rendbe tettem, ne egy-igézhessen anyám, mert az már sok lett volna első estére.

Vacsora közben aztán megennyhült a hangulat, anya jól főz, meg kell hagyni, ami igaz, igaz. Bár egy éve is elmúlt már, hogy én paprikás csirkét ettem, mégsem a mi, hanem a milyen lágyított el. A rövid, piros lé minden cseppjében érzett a hagymán párolt gyenge hús frissesége, a karikára szelt, kierezett eleven paprika zamata, meg a házi piritású törötté — anya kitűnően főz, na. Kínálni se rest, az is igaz. De hát én hamarjában elteltem vele, csak szopogattam a törékeny cson-tocskákat, aztán azt figyeltem, mennyi sok bogár kering a villanygőg körül. Két fényes hátú, kemény tomporú kis vacak egymásnak ütődött hallható koccanással, s a szerencsétlenebb, meg feketébb egyenest bele anya. tányérjába. A csirke taraján kábultan megült, s a fanyelű, kopottas villa már vitte is a nyitott száj fele.

— Ne — mondtam ijedten —, bogár van rajta.

Anya sértetten emelte magasra a fejét, hogy a nyakerek vastagon aláövekeltek meredek állát:

— Fenemód elkényesedtél te a városban, he. Nincs ebben az ételben semmiféle bogár.

Aztán némán ült, s csak rágott konokul, bogarat, taréjt — a csirke szemeit mutatójával nyomkodta ki, úgy ültek a sötétkék szegélyes, fehér gömbök körme hegyén, mint apró, idegen világbeli ellenséges állatok. Egyszerre minden ijesztővé vált. A piros, maszatos tányérok, a felettük trónoló gőg-torony asszony — minden. Apám sutasága különösen. Mert mélyen az asztal fölé hajolt, harákkolt is kicsit, mint akinek a torkán akadt valami. Felugrottam, ütogetni kezdtem a hátát. Csenevész kis arca színes lett, szeme könnyes.

— Már a porcogóját se tudom elrágni — mentegetőzött.

— Pistáék mikor írtak? — kérdeztem gyorsan.

Apa még mindig a csonttal bibelődött, anya egyenest a szemembe nézett:

— Nem is tudom, hallod. De nem rég, ők sűrűn írnak. A nyár végén tán le is jönnek, csak hát... most már két gyerek is van, a picivel még nehéz.

Apához fordult:

— Te öreg, hova is rámostad a leveleiket? Ládd-e, most megmutathatnánk őket Erzsinek. De te mindig rámostsz, én meg keresgélek, azzal telik a nap.

Azután nekem:

— Nem tudja ám már, mit hová tesz. Öreg csacsi lett apátok. Tudja a bátyád is.

Nem mertem apára nézni, azt se kérdeztem, sűrűbben írnak-e hát Pistáék, mint én — kínomban felálltam az asztaltól, bementem. Mókoltam a táskámmal egy ideig, két kisebb csomagot külön készítettem, s amikor hallottam, hogy anyám megint az edényeivel csörömpöl, kimentem.

A selyempapír zizegésére felneszelt.

— Valamit hoztam ám — próbálkoztam könnyű hanggal. — Ez a magáé, ez meg apáé. No, fogja már.

Vonakodva nyúlt értük.

— Nem kellett volna lányom, á, nem kellett volna.

Kicsit megzavarodott, s végre valami emberit is láthattam rajta. Tanácstanul tartogatta kezében a két csomagot, nem tudott mit kezdeni velük, vagy éppen nem akart semmit kezdeni velük, nem is tudtam magam se, csak olyan furcsa félszegen álldogált, egészen nekividámodtam.

— Meg se nézi? — kérdeztem.

— Majd odabe.

A ruhaanyag tetszett neki, tapogatta, simogatta, még meg is gyúrte. Szépen kisimult az, nem maradt semmi törése.

— Ünneplősnek gondoltam, azért vettem feketét.

Anya válla enyhén megdőlt.

— Hagyd csak, lányom. Elég vén vagyok én már a feketéhez.

Apa szeme elhomályosodott, amint az ingeket nézte.

— Nem is volt énnekem még ilyen finom ingem, igaz-e, anyjuk?

Anya megmerevedett:

— Ne beszélj bolondot. Ing — ing.

S elfordult.

*

Mintha két műszakot csináltam volna végig, olyan összetörtén nyúltam el az ágyban. Átoknehéznek éreztem a testem, de a fejem különösen. Hát az első este elmúlt valahogyan, de mi lesz itt énelem két hétig? Csak legalább időt ne írtam volna nekik előre. Persze, arra számítottunk, hogy Lajos utánam jön, összeismerkedik velük. De hát elvált ember — anya lenyelné keresztben. Honnan sejthettem volna, hogy még mindig ilyen kemény? Nem török ez meg soha, ma-holnap hatvan pedig. Úgy tartja magát, mint valamikor.

Pubi persze tetszene, Pubi legény, Pubi divatosan öltözik, Pubi mindenkivel enyeleg, és mindenkit meghódít. Anyának volna mivel dicsekednie a falu vénasszonyai előtt.

Pedig Pubival csak addig tartott a barátság, míg a hízott liba meg a karácsonyi toros kostoló. Én voltam a számár, hogyan is hihettem... Hány éve már: négy, öt? Képtelen voltam beleilleszkedni a társaságukba. Se a szemem kihúzni rendesen, se tisztességesen feltupírozni a hajam, se kellettődni. Rózsi érti, Rózsinak minden sikerül, pedig olyan falusi, mint én, együtt mentünk fel, mégis hogy kivakarózott. Mennyivel mutatósabb nálam, bár valamikor még én voltam a szebb..., itthon még én. De ha azzal próbálkozom, ami neki olyan jól megy: magamnak vagyok idegen, ijedtté, félszeggé válok...

Tudom, Pubit is Rózsi uszította rám, ő árulta el, hogy libát kaptam itthonról. Szépen kitömött állat volt, mellette kis fazékban a zsírja, hat kilót nyomott a csomag. Én igazán nem sajnáltam Pubitól, még most sem sajnálom..., nagy számár volt a Rózsi, ő is megehetett volna belőle annyit. De hát neki többet ért, hogy hetekig rajtam mulatott a kompánia.

Lajos már akkoriban rám-rámfeledkezett, gyakran meglesett a gyár előtt, néha meg az üzem udvarán futottunk össze. Mindig csak néhány szóra, nem állhat a teherautóval sokáig, az természetes. De valahogyan tudtam mégis: most komoly kezdődik, és azt hiszem, Rózsi is sejthette, mert folyton a ferde szájú sofőrrel heccelt. Lajos mindig a szája sarkában tartja a cigarettát, ha vezet. A kormányra vigyázni kell, tudhatja mindenki. Akkor én már tisztán láttam, hová tegyem Rózsit, de falumbeli, nem akartam kotrabontot. Nem is lett semmi.

Amikor Lajos először várt meg a kapu előtt, Rózi rettentően illegette magát. Kockás nadrágban volt, úgy fente össze a két combját, én szégyelltem.

Lajos szép csendesesen elléptetett tőle, s azt mondta:

— Mintha csak a feleségem látnám.

Persze, megijedtem. Azután kiderült, hogy elvált, és éppen nem egy új Rózsit keres.

És holnap várja a táviratomat, de legalább holnapután, és semmi.

Hátha nem beszélénk a feleségről itthon?

Rózsitól akkor is megtudnák.

Később csak megtudják. Írok neki, hogy itt beteg valaki. Várjon fent, s amint jövök, megesküszünk. Azután kapnak tőlem anyáék egy szép levelet..., mást nem csinálhatok. Apát nagyon sajnálom, mást mégsem csinálhatok. Én anya szekatúráját ki nem állom. Hát még ő. Miért is állaná?

Csak néhány szót mond, s már tele az ember szeme, szája.

Nem, anyával nem lehet.

*

Reggel éppen az ő hangjára ébredtem, etetni hívta a baromfit.

— Pipöle, pipöle — s mintha visszafogta volna a hangosát, csak úgy, a torokból göcögött.

Á, nem lehet az — gondoltam, miattam nem fékezi magát, olyat én meg nem érek. Félig-meddig aludtam is, hát csak hagytam elfolyni a hajnali neszezéseket, s fejemre húztam a paplant.

Amikor felkeltem, apa seholsem volt már.

Anya a vállát vonogatta:

— Mi nem nyaralhatunk, mit gondolsz. Kapál a csoportban. Vagy szénát gyűjt. Tudom én?

— Nehéz az már neki — mondtam csendesesen.

— Még aratott is — nézett rám szigorúan. — Nehéz, nem nehéz. Aratásban egy munkaegységet is megkeresett. Még másfelet is.

Elhültem.

— Aratott? De csak nem vágta?

— Hát? Tán nézte?

— Ūristen, anya. Fiatalabbnak kellene azt...

— Ottan apadék a fiatalok.

Megkeseredett a kávé a számban, a bögrében, a kanocsóban, megkeseredett körülöttem az egész világ. Rátámadtam:

— De hát anya miért engedi?

Szemelte a zöldborsót a szakajtóból tovább, nem felelt. Felálltam az asztaltól, mosogatni kezdtem.

— Talán bizony te tartasz el minket, he? — kérdezte néhány perc múlva ellenségesen.

— Anya nem jár oda? Segíteni legalább?

Elkékölt.

— Én akkor megmondtam: apád aláírhatja, de én oda nem megyek, ha éhen döglök is inkább. Magának csinálta apátok, hát nyögje.

Nem is tudtam szóhoz jutni. Anya tényleg megmondta, ez igaz. De így tartani is... Meg hogy én..., ha én gondoskodnék róluk... Hát ez így sohasem juttott eszembe. Két fizetésemből takarítottam meg ezt a kis ajándékot. Végeredményben gazdag ajándék..., kereken ezerháromszáz forintomban van. Egyhavi keresetem. Valójában megkoplaltam..., istenemre, még koplaltam is érte. De eltartani magamat is elég. Lajosnak ugyan a kettőezerhez is odaver havonta, sokszor túlórázik ráadásul. De nyilván nem azért nősül, hogy három embert szedjen a nyakába egyszerre. Ha még gyerekünk is lenne..., lakás nincs. Egy szoba — semmi. Kicsi, ketten megférünk benne. Nem. ez örület. Bátyámék sűrűn írnak..., talán, ha ők is, mi is valamivel..., majd meglátjuk.

Szegény apa. Hagyni nem lehet — így nem, csont, bőr. Hatvanhárom éves, és arat. Örület.

Anya közben eltűnt, most szatyorral a kezében jött elő a kamrából. Kiintett, zárta az ajtót.

— Na gyere, legalább megnézed a kertet.

Hát megvan még a kert! Nem csak itt, a háznál, ott kint is? Bátyámék házhelye lett volna, csak hát... ő is a városba iparkodott akkor. Anyáék se akarták, hogy maradjunk — téveszben, földtúrónak?

— Jövőre már elveszik — mondta anya. — Sokan építenek. Pedig innen akad még piacra való is, meg csalamádét vetünk belé, tartjuk a tehenet, míg lehet. Nem kell már énnekem a szalonna. Csak a tejjéle, meg kis főtt krumpli, tojás..., inkább csak oltó túrót csinálók, apádban is az tartja a lelket. Változik az ember gusztusa, hiába.

Amint odaértünk, dicsekedett:

— Ládd-é, ezt én tartom rendben, magam.

Jókora terület volt, mindenféle zöldséggel, igen-igen tiszta. Leguggoltam mindjárt az első ágyás mellé, belemélyesztettem ujjaimat a földbe. Porhanyós volt és meleg, olyan igazi otthonszaga volt, megbolondított egészen. Sárgarépa nőtt benne sűrűn, csipkézett sátorhaját bontva. Ha a szemem világát elvesztettem volna is, megismerem a szagáról.

— Ezt a házat meg itt, éppen szemben, nézd csak. Már a belső munkáját csinálják. Nohát, ez a Kocsis Imrée meg az Ilusé, akiket az este kérdeztél. Csak jól megnézd, mert a tied is lehetne. Csak nézd meg jól.

De már akkor én se földet, se zöldet, se házat, semmit nem láttam, csak anya elhúzott száját, meg az első pesti hónapok iszonyatos gépzúgását hallottam a fülemben, s a nagy idegenséget éreztem, ami utánam jön ide is, hát még ide is utánam..., hát hol leszek én otthon, mikor leszek én otthon?

Tudja ez a nagy testű szikla-asszony, mit adhatna énnekem, ha akarna? Tudja, mert tudta mindig, csak éppen... segíteni nem próbált soha.

Szólogatott utánam, de én meg se álltam hazáig.

Erről aztán nem is beszélünk többet, nagyon megszelídült, levaskarodott a kicsi székre amint megjött, tisztogatta a zöltséget. Tálkában ott volt a borsó az asztalon, gondoltam, megmosom legalább.

— Elég lesz-e levesnek? — kérdezett csendesen.

A tálban kukacok nyüzsgöttek. Szép, zsenge szemek öreg, féregrágtá, kopogó keménnyel vegyest.

— Anya. Maga már nem lát jól?

— Én-e? Már hogyné látnék.

— Csupa kukac ez a borsó.

— Az? Nem kukac az, én tisztogattam.

— Az isten áldja meg — keseredtem el nagyon —, ha mondom, hogy kukacos. Szégyelli tán, hogy nem lát? Szemüveg kell, és kész. Ezen könnyű segíteni.

Megint összefogta magát, mintha valami átlátszó présbe bújt volna.

— Te engem ne taníts.

Kültem a tornácra, válogattam a borsót. Ujjaim ragacosak lettek a rothadó szemektől. Letörtem egy elhervadt szalmavirág szárát, azzal pöcköltem a kukacokat, és pontosan emlékszem most is, arra gondoltam közben, hogyha ezek vagy ilyesfélék úgy szétrágták volna az anyámat, hogy se orra, se szája, se szeme nem lenne már, akkor is úgy tartaná magát, mint az isten. Mint a nagy isten, az örökkévaló isten, a legyőzhetetlen isten és makacs isten, és végtelenül üres isten. És akkor már azt is tudtam, hogy nem maradok én itthon semeddig sem.

De nem szóltam. Nem szóltam egy árva szót egész álló nap. Betettem neki a konyhába a tálát a borsóval, a szobába mentem, megcímeztem magamnak egy borítékot. Csak később gondoltam rá, hogy azért valami értesítésfélét is tenni kell bele. Akkor felszólítottam magam írásban, hogy azonnal szakítsam meg a szabadságom, és térjek vissza munkahelyemre.

Hátul mentem ki, a rossz kerítésen át, és a sarkon a ládába dobtam a levelet. Se fájdalmat, se örömet, a világon semmit nem éreztem, és a megváltó Jézusnak se akartam apára gondolni.

Anya a tűzhelynél tötyögött, felkapta a fejét, de nem néztem rá, bementem. Leültem egy székre, s azon kaptam magam: minden neszezését figyelem. Ha tállal kocog, arra gondolok: bár ejtené el. Ha slattyog kifelé: maradna a csodában minél tovább. Akkor nagyon elszégyelltem magam, s mikor legközelebb a kamrába ment, lábujjhegyen szöktem ki a házból, megint a hátsó kerítésen át — s neki a határnak.

Jó késő délután értem haza. Feketébe öltözve találtam. Azt mondta majdnem gyűlölködve:

— Sütőben az ebéded. Megyek halotthoz.

Jó, menj, gondoltam. Akárhová.

Nem ettem, eszembe sem jutott. Egyre azon töprengtem, ha Lajos miatt nem hozok írószert meg ilyesmit, most futkoshatnék összevissza, boltba, postára. Így könnyű lesz. Csak apát ne sajnálnám. Mikor anya elpiszkált minket itthonról, mert ő ingyen téesz-munkásokat nem tart, nem etet — apa talán már akkor meghalt. Nincs is, csak emlékezetemben meg képzeletemben — nem is tudom.

A szekrényhez mentem, hogy legalább ruháim egy részét visszacsomagoljam. Hol leszek én holnap ilyenkor? Ilyenkor? Éppen ilyenkor indulok.

A felső polcon megláttam apa kalapját.° Levettem. Fekete kalap volt, vénebb nálam. Körül zsíros. Benzint kerestem, hogy kitisztítsam. Rettentően örültem, mert szépen sikerült, meg egyáltalán, hogy eszembe jutott. Amint a helyére akartam tenni, ráakadtam a levelekre. Fehér pertlivel voltak összekötve, két csomagban. A felső sokkal vastagabb csomag, háromszor vagy négyszer is több, mint a másik. Az én hazairrott leveleim voltak. Egy sem hiányzott, még a három napja küldött távirat sem.

Amahoz félve nyúltam, tudtam, csak Pistáéktól jöhetnek. Hát a bátyám nem erőltette meg magát túlságosan. Két lap: két év. Köszönjük a csomagokat. Távirat: Öcsikénk született. És még régebbről négy levél. Nem volt képem elolvasni őket, gyorsan visszarámoltam az egészet, rájuk tettem a kalapot.

Anyát láttam, amint az este felém vágott a szemével: „Nem rég. Ők sűrűn írnak.” Meg apa felé: „Nem tudja ám már, mit hova tesz. Öreg csacsi lett apátok.”

Nekitámaszkodtam a szekrénynek. Jobban vágyódtam Lajos után, mint bármikor. Menekülni innen, menekülni, hogy a jó üres isten verje meg.

*

Este azt mondtam, nem érzem jól magam, lefekszem. Hát nem is éreztem magam valami jól, az igaz. Apa úgy szédelgett meg bóbiskolt vacsora közben, mint egy kisgyerek. Képtelen voltam hosszabban nézni, féltem, még elbögöm magam. Arra gondoltam, elmegyek, s azután majd Lajossal együtt kitalálunk valamit apáért. Csak esküdjünk meg. Majd azután. Felviszem egy kicsit — nem is tudom. Majd ahogy a körülmények hozzák,

Másnap csak akkor keltem, amikor a postás keresett. Magamra kaptam a köpenyt, kirohantam. Anya idézést tartott a kezében, nyilván a tanácstól. Az én borítékomat még nem vette át, csodálkozva néztek, úgy nyúltam érte, olyan hirtelen. Bántam is én! Hanem a levélhordó locska ember volt.

— Ez is ritkaság — mondta. — Helyben nem nagyon írogatnak levelet. Nem válaszoltam, elment. Felöltöztem, akkor anyának megmondtam:

— Délután visszamegyek.

Megütődött:

— Miért?

Vállat vontam.

— Hívnak. Majd megmondják, miért.

Összehúzott szemmel nézett rám, kicsit megereszkedett a hangja.

— Apád nem is tudja.

Elfordultam, nem feleltem.

Fogta a szakajtót, indult ki. Aztán csak megállt:

— Mi hivatalos papírt kaptunk. Azt géppel írták.

Olyan kemény lett az arca, meg tudtam volna ütni. Életemben először szerettem volna megütni, talán azért, mert éreztem, hogy most pontosan olyan lehetek, mint ő. Életemben először olyan.

*

A végállomáson szálltam fel, nem kísért ki. Még soha nem kísért ki, akárhányszor utaztam el, az igaz, de máskor legalább apa itthon volt, kijött velem. Rettentő rosszul éreztem magam.

A busz pontosan indult, most meglepően gyorsan és jól helyezkedtem. Végigláttam a lehetetlenül hosszú utcán. Anya a kapunkban állt. Amint közeledtünk, csak zsugorodott, ahelyett, hogy nőtt volna. A feje félrecsuklott, erős, nagy teste a félfának támaszkodott, válla megdőlt. Tenyerével az arcát törölgette, s mikor felemelte a kezét inteni, láttam, hogy sír.

A busz egyre gyorsított, de én képtelen voltam előrenézni, úgy maradt a nyakam hátratekertem.

A kalauz a vállamhoz ért.

— Meddig? — türelmetlenkedett. Biztosan többször kérdezte már.

Órámrá néztem. Még harminc percig nyitva lesz a posta. Még kerek harminc percig. Lajosnak még ma táviratozhatnak.

— A felsőnél leszálok — mondtam végre.

Elynylt a szája — hazafelé jövet biztosan megszánom, de legalább rokonszenvesnek találtam volna. Most csak mosolyogtam rajta, kicsit fentről, holott ültem, ő meg állt. Olyan gyámoltalannak láttam, szívesen megpacsoltam volna a bárgyú pofikáját.

— De Erzsike..., felszálláskor azt mondta, Pestre megy...

— Meggondoltam. A felsőnél leszálok, visszakutyagolok. Beleegyezik?

Tétován ellépett, s már a másik oldalon kínálgatta a jegyeit. Zavartan pillantgatott felém, nekem meg még a lábujjaim hegyében is nevetés bizsergett, kicsit keserű, de felszabadulón bugyborékoló nevetés.

CSORBA GYŐZŐ

TRIPTICHON AMORIS

I.

*Ó e szerelem! Ha több se volna,
világraszóló éhségem ellen
de gyöngye volna,
de semmi volna!*

*Száz gyomrot kell megtöltenem,
ezer száját kell jóllakatnom.*

*Hol a tavaszok, hol a hajnalok
izgalma-láza?
Hol az ősök,
hol az alkonyok fészek-illata?*

*Hol a levegő körülöttem?
Bötolva kapkod a tüdő.
Hol a levegő körülöttem?*

*Hol a fény? Korom szállt a napra.
Hol a meleg? Elbújt a nap,
nyirkos felhők mögé lapult.
Ruhaszárító padlás a világ.*

*Hol a tudós nyelv? Duruzsolhatok,
kiálthatok, nem bólint vissza értőn
a fal, a fa, a kávésbögre széle.*

*Hol kerekésé, hol az ég,
apám, anyám, testvéreim,
az első rímek, első lányok,
az út hossza, a gödör messzesége,
testem könnyű hajlásai,
könnyű testem szép bűnei,
szép bűneim örömei?*

*Ó e szerelem! Ha több se volna,
de semmi volna,
de semmi volna!*

*Monstrum-éhségem föriadt,
száz torka, ezer szája tátog:
táplálékomnak kellenél,*

táplálékomnak kellenél!

II.

*A szeretők elkomolyodnak,
A szeretőkre gond zuhan.
Nincs ennél játék igazabb,*